

Uchwała z dnia 12 kwietnia 2001 r., III CZP 7/01

Przewodniczący Sędzia SN Helena Cieplą (sprawozdawca)

Sędzia SN Tadeusz Żyźnowski, Sędzia SA Jan Kremer

Sąd Najwyższy w sprawie z wniosku Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S. z udziałem Jana K., Rozalii K. o wpis hipoteki ustawowej w księdze wieczystej nr (...), po rozstrzygnięciu w Izbie Cywilnej na posiedzeniu jawnym w dniu 12 kwietnia 2001 r., przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Piotra Wiśniewskiego, zagadnienia prawnego przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Słupsku postanowieniem z dnia 24 listopada 2000 r.:

„Czy hipoteka ustawowa przewidziana w art. 26 ust. 3 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. Nr 137, poz. 887 ze zm.) zabezpiecza jedynie należności z tytułu składek powstałe od dnia 25 listopada 1998 r., to jest od dnia wejścia w życie przepisów tejże ustawy pozwalających zabezpieczać hipotekę ustawową należności z tytułu składek, zgodnie z art. 127 pkt 1 cytowanej wyżej ustawy, czy także – należności z tytułu składek powstałe przed dniem 25 listopada 1998 r. „mimo, że decyzję określającą wysokość należności z tytułu składek Zakład Ubezpieczeń Społecznych wydał już po 25 listopada 1998 r.?”

podjął uchwałę:

Sąd, dokonując wpisu hipoteki ustawowej na podstawie decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych określającej wysokość należności z tytułu składek (art. 26 ust. 3 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, Dz.U. Nr 137, poz. 887 ze zm.), nie bada jaki okres należności te obejmują.

Uzasadnienie

Sąd Rejonowy w dniu 4 września 2000 r. wpisał w księdze wieczystej Kw (...), obejmującej nieruchomości położoną w B., stanowiącą własność Rozalii K., hipoteki

ustawowe w kwotach 5426,70 zł i 3202,31 zł na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, Oddział w S. na podstawie wydanej przez ten Zakład decyzji z dnia 14 marca 2000 r., dla zabezpieczenia zaległych składek na ubezpieczenie społeczne.

Przy rozpoznawaniu apelacji od tego wpisu Sąd Okręgowy w Słupsku powziął wątpliwość przytoczoną na wstępie uchwały. Jak wynika z uzasadnienia przedstawionego zagadnienia, źródłem wątpliwości jest to, czy decyzja Zakładu Ubezpieczeń Społecznych stanowiąca zgodnie z art. 26 ust. 3 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. Nr 137, poz. 887) podstawę wpisu hipoteki ustawowej, może obejmować także składki należne za okres, w którym nie można było ich zabezpieczać tego rodzaju hipoteką, a jedynie hipoteką przymusową.

Rozstrzygając przedstawione zagadnienie, Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Sformułowanie przedstawionego zagadnienia wskazuje, że Sąd Okręgowy założył istnienie możliwości przeprowadzenia w ramach kognicji sądu wieczystoksięgowego, zakreślonej przepisem art. 46 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece (Dz.U. Nr 19, poz. 147 ze zm. – dalej "u.k.w.h."), merytorycznej kontroli decyzji administracyjnej, stanowiącej podstawę wpisu hipoteki. Założenie to jest błędne. W orzecznictwie utrwalony jest pogląd, że sąd odmawia dokonania wpisu tylko w razie stwierdzenia bezwzględnej nieważności decyzji, tj. wydania jej przez organ oczywiście niewłaściwy lub bez zastosowania jakiegokolwiek procedury. Oznacza to wyłączenie w postępowaniu wieczystoksięgowym z ogólnej zasady związania sądu ostateczną decyzją administracyjną – decyzji bezwzględnie nieważnych. Ten kierunek orzecznictwa jest kontynuowany po wejściu w życie ustawy z dnia 31 stycznia 1980 r. o Naczelnym Sądzie Administracyjnym. Zatem decyzjami, którym nie można przypisać takiej nieważności, sąd wieczystoksięgowy jest związany. Nie może więc sprawdzać ich merytorycznej prawidłowości. Takiemu stanowisku dał wyraz Sąd Najwyższy m.in. w postanowieniu z dnia 24 czerwca 1997 r., II CKN 216/97 (OSNC 1998, nr 1, poz. 7) i pogląd ten Sąd Najwyższy w obecnym składzie podziela.

Przechodząc po tych ogólnych rozważaniach na grunt przedmiotowej sprawy należy stwierdzić, że decyzja Zakładu Ubezpieczeń Społecznych stanowiąca podstawę wpisu hipoteki ustawowej nie ma wymienionych cech nieważności, zatem

jest dla sądu wiążąca. Oznacza to, że stanowi ona dostateczną podstawę wpisu hipoteki ustawowej w rozumieniu art. 26 ust. 3 powołanej ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Sprawdzanie merytorycznej prawidłowości tej decyzji pod kątem istnienia należności z tytułu składek, ich wysokości oraz okresu, jaki obejmują, wykracza poza zakres kognicji sądu wieczystoksięgowego.

Wpis tej hipoteki w zakresie merytorycznej prawidłowości decyzji może być podważony poza postępowaniem wieczystoksięgowym, w drodze procesu o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym, wytoczonego na podstawie art. 10 u.k.w.h.

Przytoczone rozważania uzasadniają rozstrzygnięcie przedstawionego zagadnienia, jak w uchwale.